

รายงานการศึกษาชนิดพันธุ์ไม้

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

หญ้าไฟน้ำ

river spider wort

ศูนย์ศึกษาและพัฒนานวนศาสตร์ชุมชนที่ 14

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 สาขา

การศึกษานิตพันธุ์ไม้

หญ้าไผ่น้ำ

ชื่อสามัญ : river spider wort หรือ Small – leat spiderwort

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tradescantia fluminensis*

ชื่อพื้นบ้าน : หญ้าไผ่น้ำ , ไผ่น้ำ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

หญ้าไผ่น้ำเป็นพืชทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดีเป็นไม้ล้มลุก
จำพวกกก'เลื้อยชอบดินเป็นสภาพชื้นและชอบเลื้อยตามพื้นดิน
ลำต้นกลมเป็นข้อปล้องอวบน้ำลำต้นมีลักษณะสีเขียวเข้มอม
ม่วงหรือสีเขียวปนน้ำตาล ลำต้นสูงไม่เกิน 1 ฟุต และสามารถ
ลอยอยู่ในน้ำได้ ถ้าอยู่ในน้ำข้อปล้องจะสั้นลำต้นจะเป็นสีเขียว
ลำต้นไม่อวบน้ำ รากมีขนอ่อนขึ้นเป็นจำนวนมากระยะปล้อง
ยาวประมาณ 1-2 เซนติเมตร โคนใบเป็นกาบหุ้มลำต้นบริเวณ
ข้อเขียวสดรากมีลักษณะเป็นสีม่วงปลายรากจะมีสีขาว รากขน
อ่อนสามารถมองเห็นเป็นเส้นเล็กๆ

ประวัติความเป็นมาของหญ้าไผ่น้ำ ภาษาจีนเรียกว่า
(จุกเต็กเง้า) มีถิ่นกำเนิดมาจากประเทศจีน มณฑล กวางสี
มณฑล กวางตุ้ง และมณฑลฮกเกี้ยน ประเทศจีนได้นำหญ้าไผ่น้ำไป
ปลูกที่สิงคโปร์ เพื่อเป็นยาแก้ร้อนใน เวลาต่อมาพบว่าเป็นยา
สมุนไพรที่สามารถขับพิษที่ตกค้างในไตได้ดีขับออกทางปัสสาวะ
ทำให้ไตคืนสภาพเป็นปกติและคุณสมบัติ หวังอารยธรรม
กรรมการ ผู้จัดการ บจก. ที แอน ที เท็กซ์ไทล์ เป็นสมาชิก
สมาคมพ่อค้าไทยที่มีความรู้เกี่ยวกับยาสมุนไพรจีน
ค่อนข้างมากและได้นำหญ้าไผ่น้ำมาทำการศึกษา

แหล่งที่พบการปลูกหญ้าไผ่น้ำมากที่สุด พบมากในบ้าน
บ่อทอง ตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ราคาขาย
หญ้าไผ่น้ำกิโลละ 200 บาท ถ้าขายเป็นชีดๆ ละ 25 บาท

ปัจจุบันคนไทยมีแนวโน้มป่วยเป็นโรคไตวายเรื้อรังเพิ่ม
สูงขึ้นทุกปี ข้อมูลจากสมาคมโรคไตแห่งประเทศไทยระบุว่า
ในปี พ.ศ. 2550 มีจำนวนผู้ป่วยใหม่ 160 คน ต่อประชากร
1 ล้านต่อปี และมีผู้ป่วยสะสมสูงถึง 420 คน ต่อประชากร
1 ล้านคน ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงขึ้นจนน่าตกใจ เพราะหากย้อนกลับ
ไปดูข้อมูล 5 ปี หลังพบว่าในปี พ.ศ.2556 มีผู้ป่วยสะสม 234 คน
ต่อประชากร 1 ล้านคน และปัจจุบันยังเป็นที่น่าวิตกกว่าอัตรา
การเกิดของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังในประเทศไทยที่ต้องการได้รับการ
การบำบัดทดแทนไตนั้น ยังมีแนวโน้มสูงมากขึ้นมากขึ้นทุกปี
โรคไตวายเรื้อรังเกิดจากหลายสาเหตุที่สำคัญ คือ เกิดจาก
โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคเกาต์ นิ่วในไต กรวยไต
อักเสบ รวมถึงอาจเกิดผลจากผลข้างเคียงจากการใช้ยา และ
สารเคมีต่าง ๆ ได้แก่ ยาแก้ปวด กลุ่มเอ็นเสด (NSAIDS) และยา
ปฏิชีวนะบางตัว เป็นต้น อาการโรคไตวายเรื้อรัง มักจะแสดง
ให้เห็นก็ต่อเมื่อการทำงานของไตเหลือเพียงร้อยละ 10 ดังนั้น
ผู้ป่วยไตวายเรื้อรังในระยะแรก มักจะไม่รู้ตัวว่าตัวเองเป็นการ

วินิจฉัยโรคไตวายเรื้อรังต้องอาศัยการตรวจเลือดและปัสสาวะ เพื่อดูการทำงานของไตวายเรื้อรัง ดังนั้น ผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่มี โรคร่วมที่เป็นสาเหตุของโรคไตวายเรื้อรังดังที่กล่าวมาเบื้องต้น รวมถึงผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป หรือผู้มีประวัติครอบครัวเป็น โรคไต ควรได้รับการตรวจเลือดและปัสสาวะ เพื่อคัดกรองโรค ไตวายเรื้อรังอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง แม้ว่าจะไม่มีอาการผิดปกติ ใดๆ โดยเฉพาะผู้ป่วยเบาหวาน และความดันโลหิตสูง ทาง สมาคมโรคไตนานาชาติรณรงค์ให้ได้รับการตรวจทุกคน เนื่องจากผู้ป่วยมีโอกาสเสี่ยงเป็นโรคไตวายเรื้อรังถึงร้อยละ 50 ขณะที่ผู้ป่วยความดันสูงจะมีโอกาสเสี่ยงร้อยละ 10 ผู้ป่วยกลุ่ม นี้จึง ควรได้รับการตรวจหาอาการเบื้องต้นและรับการ บำบัดรักษาตั้งแต่แรกเริ่ม เพื่อชะลอการเสื่อมของไตที่กล่าวมานี้ มีสมุนไพรที่สามารถรักษาโรคไตได้นั้น คือ หญ้าไผ่น้ำ หรือ (จุกเต็กฉั่ว) ที่เรียกเป็นภาษาจีน

ลักษณะทั่วไป

ลำต้น หญาไผ่น้ำเป็นพืชทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดีเป็นไม้ล้มลุกจำพวกกกิ่เลื้อยชอบเลื้อยตามพื้นดินลำต้นกลมเป็นข้อปล้องอวบน้ำลำต้นสีเขียวเข้มอมม่วงหรือสีเขียวปนน้ำตาล ลำต้นสูงไม่เกิน 1 ฟุต และสามารถลอยอยู่ในน้ำได้ ถ้าอยู่ในน้ำข้อปล้องจะสั้นลำต้นมีขนอ่อนขึ้นเป็นจำนวนมาก ระยะปล้องยาวประมาณ 1-2 เซนติเมตร โคนใบเป็นกาบหุ้มลำต้นบริเวณข้อเขียวสด

ลักษณะลำต้น

ใบ ลักษณะใบเป็นใบเลี้ยงเดี่ยวใบออกสลับตามข้อ เป็นรูปรีปลายแหลมใบเมื่อขยี้ดูใบจะเป็นเมือกสีนํ้าขุ่นของใบเขียวใต้ใบมีลักษณะสีบานเย็นบนใบมีขนอ่อนขึ้นปกคลุมมองเห็นได้ชัดเจน โคนใบมีหูกาบใบหุ้มลำต้นบริเวณข้อเขียวสด

ลักษณะของเส้นใบจะเป็นสีม่วงเห็นเป็นรอยขีดเล็กๆ

ใบเป็นรูปทรงรี ความยาวประมาณ 3-4 เซนติเมตร

ราก เป็นรากขนอ่อนรากจะแตกตามข้อปล้องรากมีลักษณะสีม่วงอ่อนปลายรากจะเป็นสีขาว ยาวประมาณ 10-12 เซนติเมตร เป็นรากหาอาหาร

ความยาวของราก ประมาณ 10-12 เซนติเมตร

ดอก มีลักษณะเป็นสีม่วงหรือน้ำเงินเข้มจะออกดอก
ระหว่างข้อปล้องดอกจะเล็กมาก ถ้าไม่สังเกตจะมองไม่เห็น

การขยายพันธุ์

โดยการปักชำใต้น้ำเป็นไม้ปลูกง่ายชอบอากาศชื้นแฉะ
ไม่ชอบอากาศร้อนถ้าปลูกในที่แจ้งจะทำให้เจริญเติบโตช้า
ข้อปล้องสั้นลำต้นจะเรียวริบเล็กไม่อวบน้ำ

ลักษณะใต้น้ำที่สมบูรณ์สำหรับนำมาขยายพันธุ์

การขยายพันธุ์ใต้น้ำ

วิธีการปักชำใต้น้ำมีด้วยกัน 2 วิธี

1. เพาะชำด้วยกระถางดำ

วัสดุอุปกรณ์

1. กระถางดำ
2. ดิน
3. ช้อนพรวนดิน

วิธีทำ

1. คัดเลือกกิ่งใต้น้ำที่นำมาขยายพันธุ์ต้องปลอดจากโรคแมลงและไม่มีแมลงกัดกิน แล้วตัดกิ่งให้เลยข้อเล็กน้อย

2. ผสมดินเสร็จแล้ว นำดินใส่กระถางที่เตรียมไว้

3. นำกิ่งไผ่น้ำที่เตรียมไว้มาปักลงในกระถาง ประมาณ 3-4 กิ่ง ต่อ 1 กระถาง

4. เสร็จแล้วรดน้ำให้ชุ่ม เข้า-เย็น ใฝ่น้ำที่ทำการปักชำจะ
ติดรากภายใน 2 อาทิตย์

2. เพาะชำด้วยถุงดำ

วัสดุอุปกรณ์

1. ถุงดำ
2. ดิน
3. แกลบ
4. ช้อนพรวนดิน

วิธีทำ

1. คัดเลือกกิ่งใฝ่น้ำที่นำมาขยายพันธุ์ต้องปลอดจากโรค
แมลงและไม่มีแมลงกัดกิน แล้วตัดกิ่งให้เลยข้อเล็กน้อย

2. ผสมดินเสร็จแล้วนำดินใส่ถุงดำที่เตรียมไว้

3. นำกิ่งไผ่น้ำที่เตรียมไว้มาปักลงในถุง ประมาณ 2-3 กิ่ง

4. เสร็จแล้วรดน้ำให้ชุ่ม

ไผ่น้ำที่ทำการปักชำแล้วประมาณ 2 อาทิตย์ จะมีรากขนอ่อนขึ้นและแสดงว่าปักชำติดแล้ว สามารถย้ายไผ่น้ำลงปลูกกับพื้นดินที่มีความชุ่มชื้น จะเจริญเติบโตได้ดีกว่าในกระถางและ ในถุงดำ ลักษณะข้อปล้องจะสั้นใบสีเขียวสดลำต้นจะอวบน้ำ

ไผ่น้ำที่ปลูกลงกับพื้นดิน

ประโยชน์และสรรพคุณทางยาโรคไต

1. หญ้าไผ่น้ำช่วยในการรักษาโรคไต และช่วยฟอกไตได้ ถ้าคนมีอาการป่วยใหม่ๆ ให้ ต้มหญ้าไผ่น้ำแล้วนำน้ำมาดื่ม จะช่วยบรรเทาอาการของไตเสื่อมได้
2. หญ้าไผ่น้ำ ใช้ทั้งต้นทั้งรากทุกส่วนนำมาตำทาแก้ฝี บรรเทาอาการบวมรักษาฝีที่เป็นน้ำเหลืองจะแห้งและฝีก็จะยุบและหายไปใน 1 สัปดาห์

การต้มหญ้าไผ่น้ำ

วัสดุอุปกรณ์

1. หญ้าไผ่น้ำ 100-150 กรัม
2. น้ำสะอาด 2 ลิตร
3. หม้อ 1 ใบ (ควรเป็นหม้อเคลือบ) ขนาด 5 ลิตร
4. แก้วหรือขวดเพื่อเตรียมไว้ใส่หญ้าไผ่น้ำ
5. ผ้าขาวบางจำนวน 1 ผืน

วิธีการทำ

นำหญ้าไผ่น้ำทั้งต้นทั้งรากนำมาล้างให้สะอาดประมาณ 100-150 กรัม โดยใส่หม้อเคลือบและเติมน้ำสะอาด 2 ลิตร ต้มไปเรื่อยพอน้ำเดือดแล้วแล้วหรือไฟอ่อนต้มจนเดือดประมาณ 1 ชั่วโมง หลังจากนั้นนำลงจากเตาแก๊สทิ้งไว้ให้เย็นแล้วนำมา

กรองด้วยผ้าขาวบางนำน้ำที่ต้มมากรอกใส่ขวดน้ำหรือแก้วและนำไปแช่ในตู้เย็นสีของหญ้าใต้น้ำจะมีลักษณะสีออกบานเย็น คล้ายน้ำอุทัยทิพย์ไม่มีกลิ่นการดื่มรับประทานวันละ 3 ครั้ง ๆ ละประมาณ 1 แก้วใหญ่ ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น รับประทานประมาณ 6 เดือน นับตั้งแต่วันแรกที่ดื่ม จะสังเกตได้ว่า อาการของโรคไตที่เป็นอยู่จะค่อย ๆ บรรเทาหายไปได้โดยไม่ต้องฟอกไตอีก

วัสดุอุปกรณ์ในการต้มใต้น้ำ

นำใต้น้ำมาล้างน้ำให้สะอาดล้างสัก 2-3 ครั้ง

นำเอามาใส่ในภาชนะที่เตรียมไว้

ใส่น้ำลงไปหม้อเคลือบแล้วตั้งไฟ

ใส่หญ้าไผ่น้ำลงไปหม้อจนหมด แล้วทิ้งไว้ให้เดือด

ใช้ไฟอ่อนๆ เคี่ยวไปเรื่อยๆ ประมาณ 1 ชั่วโมง จนไฟน้ำเริ่มยุบ

น้ำจะเริ่มเปลี่ยนเป็นสีบานเย็น แล้วปิดไฟพักทิ้งไว้ให้เย็น

นำมากรองด้วยผ้าขาวบาง

จะได้น้ำเป็นสีบานเย็น สามารถดื่มรับประทานได้เลย
หรือนำไปแช่เย็นเก็บไว้รับประทานก็ได้

ผู้ป่วยที่เป็นโรคไตรับประทานไผ่น้ำ ดื่มน้ำเป็นประจำ
วันละ 3 เวลา ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น จากการ ศึกษา
ผู้ป่วยโรคไต ที่ดื่มน้ำเป็นประจำติดต่อกันเป็นระยะเวลา 6 เดือน
อาการของผู้ป่วยเป็นโรคไตมีอาการดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

www.jamrat.net/tamrathealth สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เม.ย. 56
www.facebook.com/hyaphiwam สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เม.ย. 56

บุคคลอ้างอิง

นางทองคำ เกษศิศิลป์ อายุ 81 ปี บ้านเลขที่ 597/12 หมู่ 7 ต.ลาดยาว อ.ลาดยาว จ.นครสวรรค์
นางวัชรวิทย์ หมู่พยัคฆ์ อายุ 58 ปี บ้านเลขที่ 104/56 ซอย 19/1 หมู่บ้านบัวทอง 2 หมู่ที่ 6
ต.บางรักพัฒนา อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี

คณะผู้ทำการศึกษาและจัดทำรายงานการศึกษาชนิดพันธุ์ไม้ เรื่อง หญ้าไผ่น้ำ

ที่ปรึกษา

นายเดชา ชมดี ผู้อำนวยการส่วนจัดการป่าชุมชน

จัดทำรายงาน

1. นางนัยนา ปั่นนาค เจ้าหน้าที่เครื่องคอมพิวเตอร์

ทำการศึกษาโดย

1. นางลักขณา พวงมลัย นักวิชาการเผยแพร่
2. นายดาบชัย ดีศรี เจ้าหน้าที่การเกษตร
3. นางภัคจิรา ดีศรี เจ้าหน้าที่การเกษตร

ผู้ร่วมจัดทำรายงาน

1. นายอำนาจ บุญงามขำ เจ้าพนักงานการเกษตร
2. นายมงคล กองแก้ว คณงานเพาะชำ
3. นายสัญญา กรีสง่า คณงานเพาะชำ